

ABDULLAYEVA DILRABO ABDULLA QIZI

Toshkent davlat stomatologiya instituti

1-bosqich magistratura talabasi

Ilmiy raxbar f.f.n.dotsent, Sattorova, D. G.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ekologiya hozirgi kunga kelib asosiy xalqaro sintetik fanlardan biriga aylandi. Chunki ekologik qonuniyatlarni bilish genetika, evolyutsion ta'limot, o'simlik va hayvonot olami sistematikasi singari fanlar oldiga qo'yilgan muammolar hamda insoniyat va tabiiy muhitning munosabati masalalarini yechishda muhim ahamiyat kasb etadi. Inson va muhit o'rtasidagi munosabat eng og'ir va yechimi mushkui ekanligi, xususan, inson faoliyati ta'sirida qurg'ochilikning kuchaya borayotganligi, cho'llanish maydonlarining kengayib, suv zahiraiari, tabiiy boyliWarning kamayib, tabiiy muhitning ifloslanishi kuchayib, ko'pchilik rivojlanayotgan mamlakatlarda suv, havo va ayniqsa, oziqovqatning tanqisligi, yer yuzi aholisining to'rtidan bir bo'lagida ocharchilik mavjudligi ko'pchilikka ma'lum. Shu bilan birga biz bu maqolada bolalarda adentiya, adentiyaning bo'linishi, sabab va oqibatlarini, davolash usullari haqida ma'lumotlarga ega bo'lamiz.[1]

Kalit so'zlar: *birlamchi adentiya, toksik, adentiya klinikasi, ikkilamchi qisman adentiya, Kariyes, periodontal.*

KIRISH

Ekologiya biosferani bir butunligicha o'rganadi. Boshqacha qilib aytganda, bu fan butun yer kurrasini tirik va olik qismini o'zida aks ettiradigan ekologik sistemalar birligidan iborat. Shunday ekan, ekologiya nihoyatda turli-tuman, iqtisodiy falsafiy va jamiyatshunoslik fanlarini o'zida mujassamlashtirgan keng miqyosdagi sintetik ilmlar majmuidir. Ekologiyani uslub-amallari ham turli-tuman. "Tabiat tarixi" deb nomlangan klassik fanning davomchisi hisoblanmish bu keng miqyosdagi ilmlar majmui tabiat va tabiiy muhitni o'rganish jarayonida hozirgi zamon taraqqiyotining eng yuqori pog'onasiga ko'tarilgan fizika, kimyo singari fanlar miqdoriy tahlil uslublaridan foydalanib, ekologiya ilmiy-texnik taraqqiyotning barcha sohalarini o'z manfaatlarini amalga oshirish uchun safarbar qiladi va uning oldingi qatoriga o'tishga erishdi. Shuning bilan bir qatorda uning dolzarbligi beqiyos darajada oshdi.[2] Adentiya og'iz bo'shlig'ining kasalliklarini anglatadi va tishlarning qisman yoki to'liq yo'qligini nazarda tutadi. Adentiya, sabablarga ko'ra, asosiy yoki ikkilamchi bo'lishi mumkin. Birlamchi adentiya tug'ma hisoblanadi. Buning sababi ko'pincha anhidroz ektodermal displaziyaning namoyon bo'lishi bo'lgan tishlarning rudimentlarining

yo'qligi. Shuningdek, ushbu kasallikning belgilari teridagi o'zgarishlar (sochlarning yo'qligi, terining erta qarishi) va shilliq pardalar (rang, quruqlik). Ba'zi hollarda birlamchi adentiya sababini aniqlash mumkin emas. Tish mikrobining rezorbsiyasi bir qator toksik ta'sirlar ta'sirida yoki oqibati bo'lishi mumkin deb taxmin qilinadi. Yallig'lanish jarayoni. Ehtimol, irsiy sabablar va bir qator endokrin patologiyalar rol o'ynaydi. Ikkilamchi adentiya ko'proq uchraydi. Ushbu adentiya tishlarning qisman yoki to'liq yo'qolishi yoki tishlarning rudimentlari tufayli paydo bo'ladi. Ko'p sabablar bo'lishi mumkin: ko'pincha bu jarohatlar yoki beparvo qilingan karies oqibatidir. Yo'qolgan tishlar soniga ko'ra, adentiya to'liq yoki qisman bo'lishi mumkin. To'liq adentiya – tishlarning to'liq yo'qligi. Ko'pincha bu asosiy hisoblanadi.[3]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Ekologiya genetika va neodarvin nazariyasini uning haqiqiy tabiiy holatida evolyutsion jarayoni ramkasida yashash uchun kurash va tabiiy tanlanishdan ajralmagan holda o'zida mujassamlashtiradi. Biosistematikaning (o'smlik va hayvonot olami sistemasining yaqinga qadar ko'pchilik biolog olimlar biosistematika fani sifatida o'z vazifasini bajaradi, kelgusida taraqqiy etmaydi, deb qarar edilar) asosi sifatida ekologiya taksonomik ishlarning yangitdan taraqqiy topishi tarafdori hisoblanadi. Ekologiya biofizika va biokimyo fanlarini ularning haqiqiy universal holatida ko'radi va bu fanlar muhim ahamiyatga ega ekanligini tan oladi.[4] Adentiya klinikasi Ushbu adentiya to'liq yoki qisman bo'lishiga qarab, klinika ham o'zini namoyon qiladi. To'liq adentiya yuz skeletining jiddiy deformatsiyasiga olib keladi. Natijada, nutq buzilishlari paydo bo'ladi: tovushlarning noto'g'ri talaffuzi. Biror kishi ovqatni to'liq chaynab, tishlay olmaydi. O'z navbatida, to'yib ovqatlanmaslik yuzaga keladi, bu esa oshqozon-ichak traktining bir qator kasalliklariga olib keladi. Shuningdek, to'liq adentiya temporomandibulyar bo'g'imning disfunktsiyasiga olib keladi. To'liq adentiya fonida, the ruhiy holat odam. Bolalardagi adentiya ularning buzilishiga olib keladi ijtimoiy moslashuv va ruhiy kasalliklarning rivojlanishiga hissa qo'shadi. Bolalarda birlamchi tishsizlik juda kam uchraydi va jiddiy kasallik unda tishlarning rudimentlari yo'q. Ushbu turdagi adentiyaning sababi intrauterin rivojlanishning buzilishidir. Yo'qligida klinika o'z vaqtida davolash o'ta og'ir va bilan bog'liq aniq o'zgarishlar yuz skeletida. Ikkilamchi to'liq tishsiz barcha tishlarning asl mavjudligida yo'qolishi deyiladi.[5]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ishlab chiqarish jarayonida har yili atmosferaga yuzlab million tonna tabiiy muhitning ifloslantiruvchi zararli va zaharli moddalar ajralib chiqadi. B ular orasida asosiylari karbon oksidlari, oltingugurt, azot va boshqa karbon vodorod birikmalari hisoblanadi. Bu inshootlar atrofida ko'l va shlak uyumlari tog'dan ko'tariladi. Faqat bitta issiqlik elektrostansiyasi milhard tonna sliiak uyumi hosil etadi. Umuman har yili yer yuzida insonning xo'jalik faoliyati natijasida ajraladigan chiqindi moddalar miqdori

600 million toimaga teng. Insonning texnikaviy talabi uchun har yili atmosfera hisobida sarflanadigan kislorod 48 milliard kishining nafas olishi uchun yetarli.

Bolalarda birlamchi to'liq adentiya 3-4 yoshdan boshlab amalga oshirilishi kerak bo'lgan protez yordamida davolanadi. Bu bolalar mutaxassisning dinamik nazoratiga muhtoj, tk. Protezning bosimi natijasida bolaning jag'ining o'sishining buzilishining sezilarli xavfi mavjud. Kattalardagi ikkilamchi to'liq adentiya bilan protezlar olinadigan plastinka protezlari yordamida amalga oshiriladi.

Usuldan foydalanganda qattiq protezlar to'liq adentiya bilan tishlarni oldindan implantatsiya qilish kerak:

- Protezlashning asoratlari;
- Jag'larning atrofiyasi tufayli protezning normal fiksatsiyasining buzilishi;
- Protez materiallariga allergik reaksiyalar;
- Yallig'lanish jarayonining rivojlanishi;

Giperesteziya bilan murakkab bo'lgan ikkilamchi qisman adentiyaning davolash tishlarning depulpatsiyasini o'z ichiga oladi. Ikkilamchi adentiyaning davolashda sababchi omilni yo'q qilish majburiydir, ya'ni. Kasallik yoki patologik jarayon adentiya olib keladi.[6]

XULOSA

Alohida ta'kidlash joizki, mutahassis bo'lmagan kishi uchun hayotning tarixiy taraqqiyot muammolari uzoq tarixiy geologik o'tmish bilan bog'lanadi va paleontologiyaning tavsifiy uslublari bilan bog'liq holda tushuniladi. Shunga ko'ra, ular hozirgi davrdan uzoqda bo'lganday tuyuladi. Haqiqatdan ham, tirik mavjudotlarning megarevolutsiyasi deb nom olgan buyuk qayta qurilishlari, ya'ni biosferada sodir bo'lgan buyuk islohotlar million, milliard yillar mobaynida sodir bo'lgan.

Alohida-alohida, biz bolalardagi adentiya, shu jumladan ushbu kasallikni davolash haqida gapirishimiz kerak. Ko'pincha bunday adentiya endokrin tizimdagi buzilish (bolaning tashqi ko'rinishida butunlay sog'lom ko'rinishi mumkin) yoki yuqumli kasallik tufayli yuzaga keladi. Ota-onalar eslashlari kerakki, optimal tarzda, uch yilgacha, bolaning yigirmata sut tishi o'sishi kerak va uch yoki to'rt yildan keyin ularni doimiy tishlar bilan almashtirish jarayoni boshlanadi. Shuning uchun, agar me'yordan og'ishlar sezilarli bo'lsa, sut yoki doimiy tishlar tish shifokoriga murojaat qilishingiz kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mukhamedzhanovna, M. Z., Akmalovna, U. N., Abdusamatovich, K. S., Gapparovna, S. D., Arifovna, U. D., & Tashpulatovna, K. P. (2021). Bioethics-Paradigm of Humanization of Medical Education. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 125-133.

2. Sattorova, D. G. (2023). DIFFERENT MODELS OF INTERACTION BETWEEN THE DOCTOR AND THE PATIENT. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(14), 477-480.
3. Сатарова, Д. Г. (2014). СОЦИАЛЬНЫЙ ИДЕАЛ И ПОСТКОЛОНИАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ДЛЯ" ПОНИМАЮЩЕГО КОНТРОЛЯ". *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов*, (1), 106-108.
4. Саттарова, Д. Г. (2015). Стратегия компьютеризации и информатизации и проблема гуманизации образования. *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов*, 116. 106-108.
5. Sattorova Dildor Gapparovna, & Xudaybergenova Patma Toshpulatovna. (2021). IMPROVING THE QUALITY OF MEDICAL SERVICES IN IMPROVING THE GENE POOL OF THE POPULATION IN OUR COUNTRY. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(10), 138–141. Retrieved from <https://giirj.com/index.php/giirj/article/view/312>
6. Abdullayeva, G. J., & Sattorova, D. G. (2022). GLOBAL BIOETIKANING AXLOQIY MUAMMOLARI. *Academic research in educational sciences*, (Conference), 38-41.
7. Sattorova , D. G. (2023). DIFFERENT MODELS OF INTERACTION BETWEEN THE DOCTOR AND THE PATIENT. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(14), 477–480. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/4470>
8. Sattorova, D. G. (2023). THE ROLE OF BIOETHICS TODAY. *GOLDEN BRAIN*, 1(24), 24–30. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php/goldenbrain/article/view/4726>
9. Sattorova, D., & Yuldashev , T. (2023). THE ROLE OF THE NATIONAL IDEAL IN THE RENEWED UZBEKISTAN. *Modern Science and Research*, 2(5), 511–514. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/20272>
10. Sattorova , D. ., Yuldashev, T., & Abdullayeva, G. (2023). POSTMETAFIZIK FIKRLASH NUQTAI NAZARIDAN BIOETIKA. *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика*, 2(14), 4–8. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/zdit/article/view/12767>
11. Sattorova, . D. (2023). UNDERSTANDING OF SOCIAL IDEALS AND NATIONAL IDENTITY IN THE DEVELOPMENT OF A NEW UZBEKISTAN . (YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA IJTIMOIY G‘OYALAR VA MILLIY O‘ZLIKNI ANGLASH). *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика*, 2(10), 82–84. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/zdit/article/view/11685>

12. Gapporovna, S. D. . (2023). STRATEGIC DEVELOPMENT OF HUMANISTIC EDUCATION AND MEDICINE, IMPROVEMENT OF IDEAS. *Journal of Innovation, Creativity and Art*, 121–122. Retrieved from <http://jica.innovascience.uz/index.php/jica/article/view/164>
13. Большаков В.Н. Экологическое прогнозирование, Москва, 1983. 64 стр.
14. Хамитова, Ф. А., et al. “Усовершенствование эндоскопических методов лечения хронических одонтогенных перфоративных верхнечелюстных синуситов.” *Новый день в медицине* 2 (2019): 26.
15. Тухтаев А., Хамидов А. Экология асслари ва табиатни мухофаза килиш. “Укитувчи”. Тошкент, 1964.
16. Рахимов З. К. И др. ОТДАЛЁННЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ КОМПЛЕКСНОГО ЛЕЧЕНИЯ БОЛЬНЫХ С ТРАВМАТИЧЕСКИМ ОСТЕОМИЕЛИТОМ ПРИ ПЕРЕЛОМАХ НИЖНЕЙ ЧЕЛЮСТИ // *Stomatologiya*. – 2018. – №. 4. – С. 15-